

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

CLICK projekt

Nabaci ideju za bolju atmosferu!

Mini vodič za nastavnike s metodama, sadržajima i idejama u svrhu unapređenja nastave u području klime, energije i okoliša.

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

Naslov: Nabaci ideju za bolju atmosferu! - Mini vodič za nastavnike s metodama, sadržajima i idejama u svrhu unapređenja nastave u području klime, energije i okoliša.

Izdavač: Forum za slobodu odgoja

Za izdavača: Eli Pijaca Plavšić

Autor: Matija Mihoković

Lektor: Marina Brkić

Zagreb, 2014.

Ova publikacija izrađena je uz pomoć Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Europske unije. Sadržaj ove publikacije isključiva je odgovornost autora i Foruma za slobodu odgoja i ni na koji se način ne može smatrati da odražava gledišta Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.

Nositelj projekta: DOOR

Parteri na projektu: Focus i Forum za slobodu odgoja.

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

CLICK – Povećanje razumijevanja klimatsko-energetske politike Europske unije i njenog utjecaja na svakodnevni život (eng. Increasing the understanding of EU climate and energy policy and its impacts in everyday life) projekt je koji je financirala Europska unija putem programa IPA INFO 2012, a provodio se osamnaest mjeseci, počevši sa srpnjem 2013. Nositelj projekta je DOOR, uz partnere [Forum za slobodu odgoja](#) iz Hrvatske te [Focus](#) iz Slovenije. Osnovni cilj projekta je podizanje općeg razumijevanja klimatsko-energetske politike EU i njenog utjecaja na svakodnevnicu, prije i po pristupanju Hrvatske Europskoj uniji. Više o projektu CLICK možete pronaći na na [Facebooku](#).

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

SADRŽAJ:

Uvod	1
Školske debate.....	3
Akademska debata – kontekstualizacija	4
Prijedlog tema za debate	7
Zaštita okoliša vs. razvoj energetike.	7
Knjige:	7
Članci:	7
Izvori na internetu (30.10.2012.):.....	7
Fosilna goriva vs. obnovljivi izvori.....	8
Knjige:	8
Članci:	8
Obnovljivi izvori energije, za ili protiv.....	8
Knjige:	8
Članci:	9
Izvori na internetu (3.4.2013.):.....	9
Adaptacija ili mitigacija (klimatske promjene).....	10
Knjige:	10
Članci:	10
Nuklearne elektrane (za ili protiv).....	10
Knjige:	10
Članci:	10
Izvori na internetu:.....	11
Likovni natječaj	12
Nagrađeni radovi	13
Preporučeni dokumentarni filmovi:.....	27
An Inconvinient Truth – Neugodna istina	28
Chasing Ice – U potrazi za ledom.....	28
The Age of Stupid – Doba gluposti.....	28
The Island President – Otočni predsjednik.....	28

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

In Transition – U tranziciji (sl.pr.)	28
Qapirangajunq – Qapirangajunq: Znanje Inuita i klimatske promjene	28
Online igra koja omogućava djeci da dizajniraju vlastiti energetske učinkovit grad.....	29
Online materijali	30

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Uvod

Klimatske promjene su znanstvena činjenica i naša realnost - posljedice osjećamo već danas, a još više će ih osjećati generacije koje dolaze. Izuzetno je važno osvijestiti mlade i one koji se bave poučavanjem mladih, o povezanosti energije i klime te ih potaknuti da promišljaju o načinima na koje mogu djelovati da bi se klimatske promjene ublažile. Održivo korištenje energije, zaštita okoliša i borba protiv klimatskih promjena su teme koje je važno u većoj mjeri uključiti u obrazovne programe jer su djeca i mladi nosioci naše budućnosti.

Tijekom provedbe projekta *CLICK - Povećanje razumijevanja klimatsko-energetske politike Europske unije i njenog utjecaja na svakodnevni život* proveli smo niz aktivnosti kojima smo upravo ciljali na buduće donosioce odluka – naše najmlađe sugrađanke i sugrađane. Održali smo 5 debata u srednjim školama u različitim dijelovima Hrvatske na temu energije i klimatskih promjena te smo proveli likovni natječaj *Nabaci ideju za bolju atmosferu!* na kojem su mogla sudjelovati djeca od vrtićke do srednjoškolske dobi. Pokazalo se da su ove teme atraktivne i zanimljive najmlađim generacijama, da brzo prihvaćaju nove informacije, da su voljni promišljati o njima i da žele djelovati u smjeru promjena. Radovi prijavljeni na natječaj pokazali su i zavidnu razinu kreativnosti i inovativnosti u velikom broju oblika likovnog izričaja – slikama, crtežima, plakatima, stripovima, fotografijama i maketama.

Cilj ove publikacije je predstaviti iskustvo koje smo stekli tijekom provedbe ovog projekta kako bi se potaknulo daljnje informiranje i educiranje javnosti o temama vezanim uz klimatsko-energetske probleme s kojima se susreće suvremeno društvo. Prijedlozi aktivnosti izneseni u ovoj publikaciji prvenstveno su namijenjeni nastavnicima, učenicima i stručnim suradnicima u osnovnim i srednjim školama, a uključuju neke od mogućih zanimljivih i interaktivnih pristupa osvješćivanju i motiviranju mladih.

Podaci u ovoj publikaciji prikupljeni su u sklopu projekta CLICK koji uz potporu Europske unije i Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske provode Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR), Forum za slobodu odgoja (FSO) te Focus – Društvo za održivi razvoj iz Slovenije. Projekt se provodi u svrhu podizanja općeg razumijevanja klimatsko-energetske politike EU i njenog utjecaja na svakodnevnicu, prije i po pristupanju Hrvatske Europskoj uniji. Projektom se nastoji informirati javnost o promjenama koje proizlaze iz primjene klimatsko-energetske politike. Uz prethodno spomenute aktivnosti vezane uz mlade, također smo nastojali povećati vidljivost projekata financiranih iz EU sredstava koji se bave tematikom vezanom uz klimu i energiju te educirati i informirati potencijalne korisnike tih sredstava o mogućnostima provedbe projekata vezanih uz energetiku iz

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

klimatske promjene posebice kroz radionice održane Koprivnici, Sisku i Zadru i snimanjem video priloga o primjerima dobre prakse korištenja EU sredstava.

U publikaciji su predstavljeni prijedlozi tema za debate, likovni radovi koje su djeca i mladi poslali na likovni natječaj, dokumentarni filmovi koji se bave klimatsko-energetskom tematikom te su izneseni prijedlozi materijala dostupnih preko Interneta koji se također mogu koristiti za edukaciju o temama klime i energetike.

Nadamo se da će vam ovaj vodič biti koristan za lakše pronalaženje tema koje možete obrađivati sa svojim učenicima te da će vas potaknuti da u postojeće programe unesete veći broj sati posvećen energiji i klimatskim promjenama.

CLICK projektni tim

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Školske debate

Debate su organizirane u pet škola u Hrvatskoj: u Gimnaziji Karlovac, Srednjoj školi Koprivnica, Privatnoj gimnaziji u Zadru, Srednjoj školi Glina i Gimnaziji u Bjelovaru.

Na preporuku Hrvatskog debatnog društva smo kontaktirali mentore u odabranim županijama, i krenuli u organizaciju strukturirane rasprave u školama. Mentori i učenici su dobili pet tema, s preporučenom literaturom te su na temelju toga birali temu na koju će debatirati.

Sve debate su snimljene i montirane te su dostupne za preuzimanje na poveznicama:

Debata u srednjoj školi Koprivnica: <http://bit.ly/13bHjyH>

Debata u gimnaziji Karlovac: <http://bit.ly/1GPOIAX>

Debata u privatnoj gimnaziji Zadar: <http://bit.ly/1zslyrr>

Debata u srednjoj školi Glina: <http://bit.ly/1qZL0Tv>

Debata u gimnaziji Bjelovar: <http://bit.ly/1wZ04Dn>

Promo video o debatama: <http://bit.ly/1wFrAUq>

Zamišljeno je da snimke posluže kao materijal za poticanje rasprava u vašim školama, a u nastavku možete pronaći materijale koje smo diseminirali gore navedenim školama. Pozivamo vas da ih i vi iskoristite i pokrenete rasprave u vašim školama.

Akadska debata – kontekstualizacija

Umijeće javnog argumentiranog iznošenja mišljenja o nekoj temi jedna je od najcjenjenijih vještina tijekom povijesti naše civilizacije. U različitim povijesnim etapama različitih kultura proces razmjene argumenata odvijao se na različite načine i služio je u različite svrhe.

Začeci debate kao akademske vještine sežu u vremena antičke Grčke gdje su glasovi građana u javnoj sferi odlučivali o smjeru kretanja polisa. S obzirom na to da su građani aklamacijom odlučivali hoće li Atena, Sparta ili neki drugi polis ući u rat i na koji način će se boriti, tko će predstavljati polise na Olimpijskim igrama i sirovina koje vrste će se proizvoditi te godine više, bilo je važno znati iznijeti svoje argumente na uvjerljiv i razumljiv način. Pisanju zakona prethodile su debate na kojima su građani diskutirali kako donijeti prave odluke, što je moralno i legalno, koji je najbolji način za postizanje željenog cilja i o tome što je moguće i mudro. U srednjem vijeku bile su popularne javne debate između raznomišljenika koji su smatrali da baš njihov stav mora biti onaj univerzalni. Neke države još su zadržale tradiciju naših predaka, pa tako SAD, obavezno prije predsjedničkih izbora, ima debatu (konkretnije Lincoln-Douglas format) između dva najjača kandidata, a baš te debate ponekad odlučuju o ishodu izbora. Akadska debata, u formi kakvu mi danas poznajemo, nastala je pojavom prosvjetiteljstva početkom 18. stoljeća iz formaliziranih rasprava britanskog parlamenta.

No, na što zapravo mislimo kad kažemo „debata“ i zašto je bitno izučavati ovu vještinu?

Prema međunarodno prepoznatoj definiciji¹, debata je stilizirani način verbalnog sukobljavanja u kojem dva tima (afirmacija i negacija), kroz različite argumente, podargumente, dokaze i unakrsna ispitivanja, pokušavaju dokazati tezu sa strane koju brane. Drugim riječima, dvije grupe različitog stava koriste znanstveno utemeljene mehanizme, uvjeravačke tehnike i retoričke figure kako bi pokazale da je upravo mišljenje koje one zastupaju bolje, prihvatljivije, korisnije i značajnije za društvo od mišljenja njihovih oponenta. Iz same definicije vidljivo je nekoliko segmenata važnih za konceptualizaciju same discipline.

Debata je vještina. To znači da se debata može učiti, odnosno da pojedinac debatiranje može usavršiti stjecanjem znanja i vježbom iz područja debate čime postaje jasniji u argumentaciji, organiziraniji u predstavljanu svojih misli, konkretniji i uvjerljiviji u nastupu. Nadalje, debata je grupna aktivnost. Kao akadska debata, ona se odvija po unaprijed definiranim pravilima čime se izbjegavaju osobne uvrede, nestrukturiranost i doprinosi se boljem usvajanju kompetencija sudionika. Isto tako, važan je i socijalni aspekt debate gdje sudionice upoznaju druge ljude istih i sličnih stavova čime se radi na razvoju tolerancije,

¹ International Debate Education Association - <http://idebate.org/>

interkulturnog dijaloga i razvijanju empatije prema Drugome. S tim u vezi, jedna od najvećih prednosti debate je što razvija kritičko mišljenje. Kritičko mišljenje, kako ga otac istoga, John Dewey opisuje je aktivna, usmjerena vještina razmatranja vjerovanja uz procjenu onih elemenata tog vjerovanja koje podupiru to vjerovanje². Ovo znači da se informacije ne uzimaju zdravo za gotovo, niti kao istine same po sebi, već se aktivno propituje njihova točnost, utemeljenost i relevantnost za kontekst. Kritičkim mišljenjem, pogotovo u mladoj dobi, stvara se podloga za logično i znanstveno utemeljeno razmišljanje te se smanjuje mogućnost potencijalne manipulacije različitih elita. Kada govorimo o debati, govorimo i o promjeni. Stalno smo u borbi kako da poboljšamo svoje živote, zajednicu, zemlju i budućnost. Nikada ne treba biti zadovoljan s onim kako stvari stoje sad, jer uvijek postoji bolje. Upravo je to vrijednost koju debata promiče, traganje za napretkom, propitkivanje svijeta oko nas i nezadovoljavanje frivolnim rješenjima i populizmom.

Različiti debatni formati načelno se mogu podijeliti na dvije osnovne vrste: vrijednosnu i policy debatu. Vrijednosna debata, kao što joj sam naziv kaže, usmjerena je na raspravu o normativnim aspektima društvenog života. Tu je riječ o kategorijama opravdanosti, pravednosti, etičnosti itd. Policy debata je, s druge strane konkretnija i usmjerenija. U njoj postoji problem koji valja riješiti na najučinkovitiji, najdjelotvorniji i najadekvatniji način slijedeći pritom neke zakonitosti. Unatoč različitostima, svi debatni formati imaju neke nepromjenjive karakteristike: svaki format ima tezu (vrijednosno obojenu temu debate), timove (od dva do četiri koji zastupaju različitu stranu, bilo afirmaciju ili negaciju) i govore (koji poštuju zadanu strukturu te su vremenski ograničeni). Debata može i ne mora biti kompetitivna, što ovisi o prilici i potrebi konteksta. Ukoliko je kompetitivna, debatom predsjedava sudac koji ocjenjuje izvedbu, pripremljenost debatanata, strukturu argumentacijske linije, organiziranost u iznošenju argumenata, prezentnost pojedinca, korištenje vremena, retoričke vještine, logičko zaključivanje, odnos prema oponentima te naposljetku je li teza dokazana ili nije. Prezentacijske debate edukativnog su karaktera i služe kako bi se publika upoznala s različitim argumentacijama određenog problema te kako bi se stimulirala rasprava među publikom na zadanu temu. Ovakva vrsta debate jedno je od cjenjenijih metodičkih sredstava radi velikog povrata znanja, ali i participativnosti koju omogućava.

Za kraj, debata je izvrstan način razvijanja logičkog razmišljanja na zabavan način. U današnjem društvu u kojem su interpersonalne vještine na izuzetnoj cijeni što se ogleda od intervjua za posao do predstavljanja nekog proizvoda javnosti. Debata je jedina aktivnost koja uči na koji način održati govor, kako argumentirano nametnuti svoj stav, a da pri tome saslušas druge. Svojom neposrednošću uči mlade naraštaje toleranciji i ideji da je

² Ficher, A. (2001). *Critical Thinking*. Cambridge: Cambridge University Press.

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

svačiji glas jednako važan, čime se stvara podloga za otvoreno i progresivno društvo. Debatanti su stoljećima ukazivali na probleme koje muči društvo te su svojim govorima bitno utjecali na razvoj kultura. Svi mi imamo snagu, samo je treba prepoznati i usmjeriti, jer ne kaže se uzalud da je pero moćnije od mača.

Autor: Marko Kovačić

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Prijedlog tema za debate:

- **Zaštita okoliša vs. razvoj energetike.**
- **Fosilna goriva vs. obnovljivi izvori.**
- **Obnovljivi izvori energije, za ili protiv.**
- **Adaptacija ili mitigacija (klimatske promjene).**
- **Nuklearne elektrane (za ili protiv).**

Prijedlog literature za debate:

Zaštita okoliša vs. razvoj energetike

Knjige:

1. Bešker, M. Politika okoliša. Zagreb : Oskar, 2005.
2. Delort, R. Walter, F. Povijest europskog okoliša. Zagreb : Barbat : Ministarstvo zaštite okoliša RH, 2002.
3. Europska unija s naglaskom na čisti zrak / urednik H. Glavač. Zagreb: Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja Republike Hrvatske, 2001.
4. Kandžija, V.; Cvečić, I. Makrosustav Europske unije. Rijeka : Ekonomski fakultet Sveučilišta, 2008.
5. Herdegen, M. Europsko pravo. Rijeka : Pravni fakultet Sveučilišta u Rijeci, 2002.
6. Program djelovanja u zaštiti okoliša za Srednju i Istočnu Europu / [translator V. Jelić-Mueck, A. Hvalovska]. [S. l.] : OECD : World Bank, cop. 1994.
7. Scott, M. Ekologija. Zagreb : SysPrint, 1998.

Članci:

1. Haramija, P. Avis Europske komisije i zaštita okoliša. // Ekološki glasnik : časopis o prirodi. 3(2005); str. 10-13
2. Lončarić-Horvat, O. Europska unija : pravna osnova i ograničenja ekologizacije poreznih sustava : (putokaz za Hrvatsku). // Pravo i porezi. 8(1999), 5, str. 3-6
3. Mijatović, N. Ekološki porezi u Njemačkoj. // Hrvatska pravna revija. 3(2003), 3, str. 58-76

Izvori na internetu (30.10.2012.):

1. Barbić, A.; Udovč, A.; Medved, A. Zaštita okoliša i biodiverziteta za održivu budućnost seoskih područja: slučaj planiranoga Regionalnoga parka Trnovski gozd, Slovenija. // Sociologija i prostor 42 (2009) 3/4 (165/166); str. 277-307
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=54361
2. Barić-Punda, V.; Brkić, Z. ZAŠTITA I OČUVANJE SREDOZEMNOG MORA S POSEBNIM OSVRTOM NA OBALNE DRŽAVE ČLANICE EUROPSKE UNIJE. // Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, Vol.44 No.1 Siječanj 2007. ; str. 53-65

- URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=59181
3. Enter Europe - Vodič kroz informacije o Europskoj uniji - zaštita okoliša
URL: <http://www.entereurope.hr/page.aspx?PageID=107>
 4. EU i zaštita okoliša URL: http://www.bef-de.org/Members/befadmin/publikationen/eu_policy_handbook_env_hr.pdf
 5. Europska agencija za okoliš
URL: <http://www.entereurope.hr/page.aspx?PageID=50>
 6. Keser, I. Zajednička pomorska transportna politika Europske unije - zaštita i očuvanje morskog okoliša. // Poredbeno pomorsko pravo 50 (2011) 165; str. 269-304
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=114369
 7. Politika zaštite okoliša Europske unije
URL: http://www.vz.hgk.hr/admin/js/filemanager/files/novosti/bizimpact/zastita_okolisa/1._politika_zatite_okolia_europske_unije.pdf
 8. Vasilić, Ž. O zaštiti okoliša u njemačkoj pokrajini Baden-Württemberg. // Arhiv za higijenu rada i toksikologiju. 57 (2006) 3; str. 353-357
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=7508

Fosilna goriva vs. obnovljivi izvori

Knjige:

1. Matiša, Ž. Knjiga o nafti i plinu. Zagreb : Kigen : INA - Industrija nafte, 2007.

Članci:

1. Uran, V. Suizgaranje sekundarnog goriva s fosilnim gorivima radi proizvodnje toplinske i električne energije. // Energija. - 52 (2003), 4 ; str. 285-294.
2. Levanat, I. Zbrinjavanje otpada i troškovi proizvodnje električne energije u nuklearnim i elektranama na fosilna goriva. // Energija. - 45 (1996), 4 ; str. 199-204.
3. Protić, R. Kriteriji prigodom izbora fosilnih goriva za proizvodnju električne energije u termoelektranama : važan su iskorak u pravcu učinkovite uporabe energetske resursa. // Energija. - 49 (2000), 5 ; str. 369-378.
4. Živković, S. A. Ugljen kao fosilni energent. // Naftaplin. 4 (2007), br.10=knj.31, str. 23-33.
5. Matiša, Ž. Fossil fuels in the power supply system of the Republic of Croatia. // Nafta (Zagreb). - 45 (1994), 5/6 ; str. 307-312.

Obnovljivi izvori energije, za ili protiv

Knjige:

1. Europski poslovni forum o obnovljivim izvorima energije, Cavtat, 11.-14. studenoga 2007. [Elektronička građa] : zbornik radova : Konferencija u okviru programa "Inteligentna energija u Europi" = European Business Forum on Renewable Energy Sources, Cavtat, 11-14 November 2007. : proceedings : a Conference organised

- within the "Intelligent Energy - Europe" programme. Zagreb : Hrvatska gospodarska komora = Croatian Chamber of Economy, [2007.].
3. Energetska i procesna postrojenja : Dubrovnik 2008. / 8. međunarodno znanstveno-stručno savjetovanje [i] 3. međunarodni forum o obnovljivim izvorima energije, Dubrovnik, 24.-26. rujna 2008. Zagreb : Energetika marketing, 2008.
 4. Energija i okoliš 2008 = Energy and the Environment / Međunarodni kongres Energija i okoliš 2008, XXI znanstveni skup o energiji i zaštiti okoliša = International Congress Energy and the Environment 2008, 21th Scientific Conference on Energy and the Environment, Opatija, Croatia, October 22 - 24, 2008. Rijeka : Hrvatski savez za sunčevu energiju Rijeka, 2008.
 5. Majdandžić, Lj. Obnovljivi izvori energije : energetske tehnologije koje će obilježiti 21. stoljeće : mudra i razumna uporaba energije. Zagreb : Graphis, 2008.
 6. Pernick, R. Revolucija čistih tehnologija : [nove ideje za investiranje : otkrijte vrhunske tehnologije i kompanije]. Beograd : Kompjuter biblioteka, 2009.

Članci:

1. Bogdan, B. Obnovljivi izvori energije u okruženju konvencionalnih tehnologija. // EGE. Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika (Tisak), 18 (2010), 5 ; str. 60-64.
2. Raguzin, I. Obnovljivi izvori energije kao važan dio hrvatske energetike u budućnosti. // EGE. Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika (Tisak), 18 (2010), 5 ; str. 50-54.
3. Raguzin, I. Stanje i razvoj pravno-institucijskog okvira za poticanje obnovljivih izvora energije (OIE) i kogeneracije u Republici Hrvatskoj. // Strojarstvo. - 49 (2007), 6 ; str. 469-475.
4. Potočnik, V. Podzakonski akti za poticanje obnovljivih energija i kogeneracije u Hrvatskoj. // Gospodarstvo i okoliš. - 14 (2006), 81 ; str. 411-413.
5. Cerovac, K. Zakonodavni okvir za korištenje obnovljivih izvora energije u Hrvatskoj. // GE. Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika (Tisak), - 13 (2005), 4 ; str. 34-35.
6. Krička, T. Iskustva u proizvodnji i iskorištavanju obnovljivih izvora energije u Europskoj uniji. // Krmiva. - 48 (2006), 1 ; str. 49-54.
7. Tomašić-Škevin, S. Obnovljivi izvori energije i kako ostvariti "priču o uspjehu". // EGE. Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika (Tisak). - 14 (2006), 4 ; str. 108-110.
8. Kalea, M. Poticanje korištenja elektrana na nekonvencionalne izvore energije u Austriji i Hrvatskoj. // EGE. Energetika, gospodarstvo, ekologija, etika (Tisak). - 16 (2008), 1 ; str. 138-141.

Izvori na internetu (3.4.2013.):

1. Šimleša, D. Uloga države u razvoju obnovljivih izvora energije.
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=90115
2. Golub, M. STRATEGIJA RAZVITKA GEOTERMALNE ENERGIJE U REPUBLICI HRVATSKOJ SUKLADNO POTICAJNIM MJERAMA EUROPSKE UNIJE ZA KORIŠTENJE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE.
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=30192
3. Lugarić, I. ANALIZA FINACIJSKOG RIZIKA U VREDNOVANJU PROJEKATA IZGRADNJE VJETROELEKTRANA.
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=24029

4. Čupin, N. Obnovljivi izvori energije u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=135280
5. Domac, J. Obnovljivi izvori energije i energetska efikasnost. Stavovi i mišljenja stanovnika Zagreba i Rijeke.
URL: http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=73756

Adaptacija ili mitigacija (klimatske promijene)

Knjige:

1. Gore, A. Neugodna istina : planetarna pojava globalnog zagrijavanja i što u vezi s njom možemo poduzeti. Zagreb : Algoritam, 2007.
2. Lay, V. Kap preko ruba čaše : klimatske promjene - svijet i Hrvatska. Zagreb : Hrvatski centar Znanje za okoliš , 2007.

Članci:

1. Bogešić, Daniel. Koji su uzroci globalnog zatopljenja? // Istarska Danica..., (2010[i.e. 2009]) ; str. 188-191.
2. Bonacci, O. Globalna promjena klime : kakve klimatske promjene očekuju Zemlju i kojom će se brzinom one odvijati // Hrvatska vodoprivreda : [mjesečnik Hrvatskih voda]. 12(2003), 132; str. 13-15.
3. Sekulić, B. Globalno zagrijavanje zemlje pod utjecajem CO₂ // EGE : energetika, gospodarstvo, ekologija, etika. 7(1999), 2 ; str. 132-139.
4. Brkanović, M. Klimatske promjene. // Ekološki glasnik, God.16 (2008), 2, str. 19-26.
5. Sijerković, M. Klimatske promjene : u dalekoj i bliskoj budućnosti. // Meridijani. 17 (2010), 142 ; str. 58-65.

Nuklearne elektrane (za ili protiv)

Knjige:

1. Feretić, Danilo: Uvod u nuklearnu energetiku : udžbenik za studente Fakulteta elektrotehnike i računarstva u Zagrebu. Zagreb : Školska knjiga : Hrvatsko nuklearno društvo, 2010.
2. Udovičić, Božo: Energetika. Zagreb : Školska knjiga, 1993.
3. Knapp, Vladimir: Novi izvori energije. Zagreb : Školska knjiga, 1993- .

Članci:

1. Kreković, Dražena: Genijalnost ljudskog uma : ili neka nam zemlja poživi još dugo vremena. // Naftaplin. - 5 (2008), br.6=knj.39 ; str. 65-78.
2. Zeljko, Mladen: Budućnost nuklearne energije u Europi. // Naftaplin. - Naftaplin. - 4 (2007), br.9=knj.30 ; str. 75-86.
3. Perko-Šeparović, Inge: Nuklearna energija i energetska politika. // Politička misao. - 34 (1997), 2 ; str. 241-260.

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

Izvori na internetu:

1. Nuklearna energetika. Ministarstvo gospodarstva RH.
URL: <http://www.mingo.hr/default.aspx?id=3254>
2. Dasović, Jelena: Konkurentnost obnovljivih izvora energije nuklearnoj energiji u Hrvatskoj. URL: <http://bit.ly/1z3Jt1t>

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Likovni natječaj

Cilj natječaja je bio je podići svijest djece i mladih i povećati njihovo razumijevanje energetske i klimatske pitanja te utjecaja istih na svakodnevni život. Natječajem se, također, htjelo potaknuti interes i raspravu na teme obnovljivih izvora energije, energetske učinkovitosti i mogućnostima zapošljavanja u navedenim sektorima.

Kako bismo ostvarili ciljeve natječaja pozvali smo vrtiće, osnovne i srednje škole da pošalju svoje likovne uratke na zadanu temu jer slika govori tisuću riječi. Likovnim uradcima djeca i mladi mogu svoja razmišljanja i svoj pogled na svijet na razumljiv i jednostavan način podijeliti s djecom i odraslima koji ih često ne razumiju. Velik broj djece i mladih iz vrtića i škola se odazvao na natječaj te su pokazali svoje viđenje problematike vezane uz održiv razvoj i klimatske promjene te nekih rješenja.

Na natječaj su pristigla 204 rada i svi radovi su bili objavljeni na Facebook stranici projekta gdje su posjetitelji stranice „lajkanjem“ mogli glasati za najbolje radove, a nakon toga je i stručna komisija procijenila radove te je na taj način formirana ukupna ocjena radova. Kako bismo podigli svijest i razumijevanje većeg broja ljudi, autorima najboljih radova zahvalili smo na njihovom doprinosu na svečanoj dodjeli nagrada u Muzeju suvremene umjetnosti gdje je održana i promocija i izložba radova. Podijeljeno je šesnaest nagrada najboljim radovima, dvanaest u zadanim kategorijama i još četiri nagrade za posebno dobre radove koji nisu ušli u konkurenciju. Slike s dodjele mogu se naći na Facebook stranici projekta: <http://goo.gl/QXiEj1>

- Video s dodjele nagrada možete naći na sljedećoj poveznici: <http://bit.ly/1wgNrBF>
- Fotogalerija s dodjele nagrada: <http://on.fb.me/1AF3qIO>

Nagrađeni radovi

Kategorija: Dječji vrtići

Prvo mjesto

Dječji vrtić Petrinjčica, Petrinja

Mantor: Vesna Brebrić

Izradio: Ema Sabo

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Drugo mjesto

Dječji vrtić Petrinjčica, Petrinja

Mentor: Slavica Cerjak, Jelena Fiala

Izradili: Lea Milković, Gita Zorčić, Mea Ercegović, Hanna Hrenar, Tena Fiala, Mislav Štefulić, Jan Ćubić

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Treće mjesto

Dječji vrtić Bubamara, Donja Subotica

Mentor: Martina Mezdić, Martina Horvatek

Izradili: Kiara Hren, Zoja Kuren, Magdalena Mordej.

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Kategorija: Niži razredi osnovnih škola

Prvo mjesto

Osnovna škola Vladimir Nazor, Neviđane

Mentor: Ivana Medić

Izradili: učenici 3. razreda

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

Drugo mjesto

Osnovna škola Antuna Augustinčića, Zaprešić

Mentor: Snježana Brezan

Izradili: Dora Srdarev, Nicole Janne Jurišić Davis, Ema Bartolović, Viktor Ostriž, Petar Krešimir Conta, Vito Baća, Bruno Folla, Matija Perčić, Lara Mišetić, Marina Kraljević, Mirna Gojčeta

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

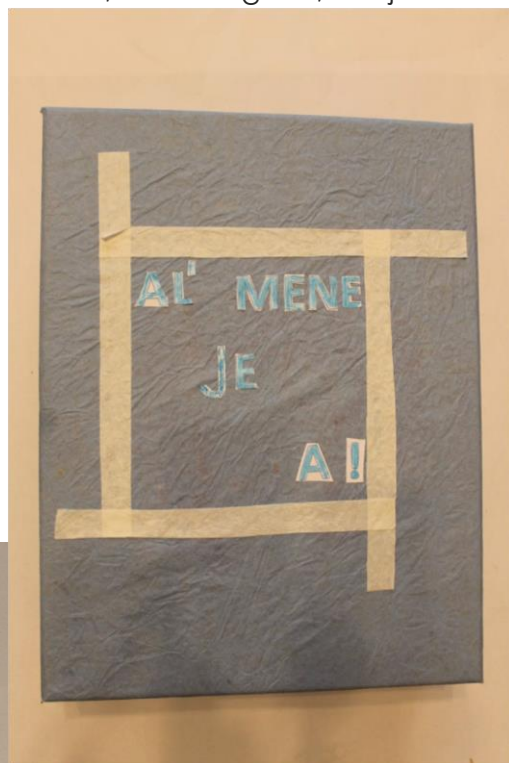

Treće mjesto

Osnovna škola Dugopolje, Dugopolje

Mentor: Mara Balić

Izradili: Mia Ćosić, Matej Doždor, Emma Đuderija, Jakov Mikelić, Nina Mustapić, Daphne Elena Pačizis Jurenić, Dea Radan, Petra Rogošić, Lucija Caktaš

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

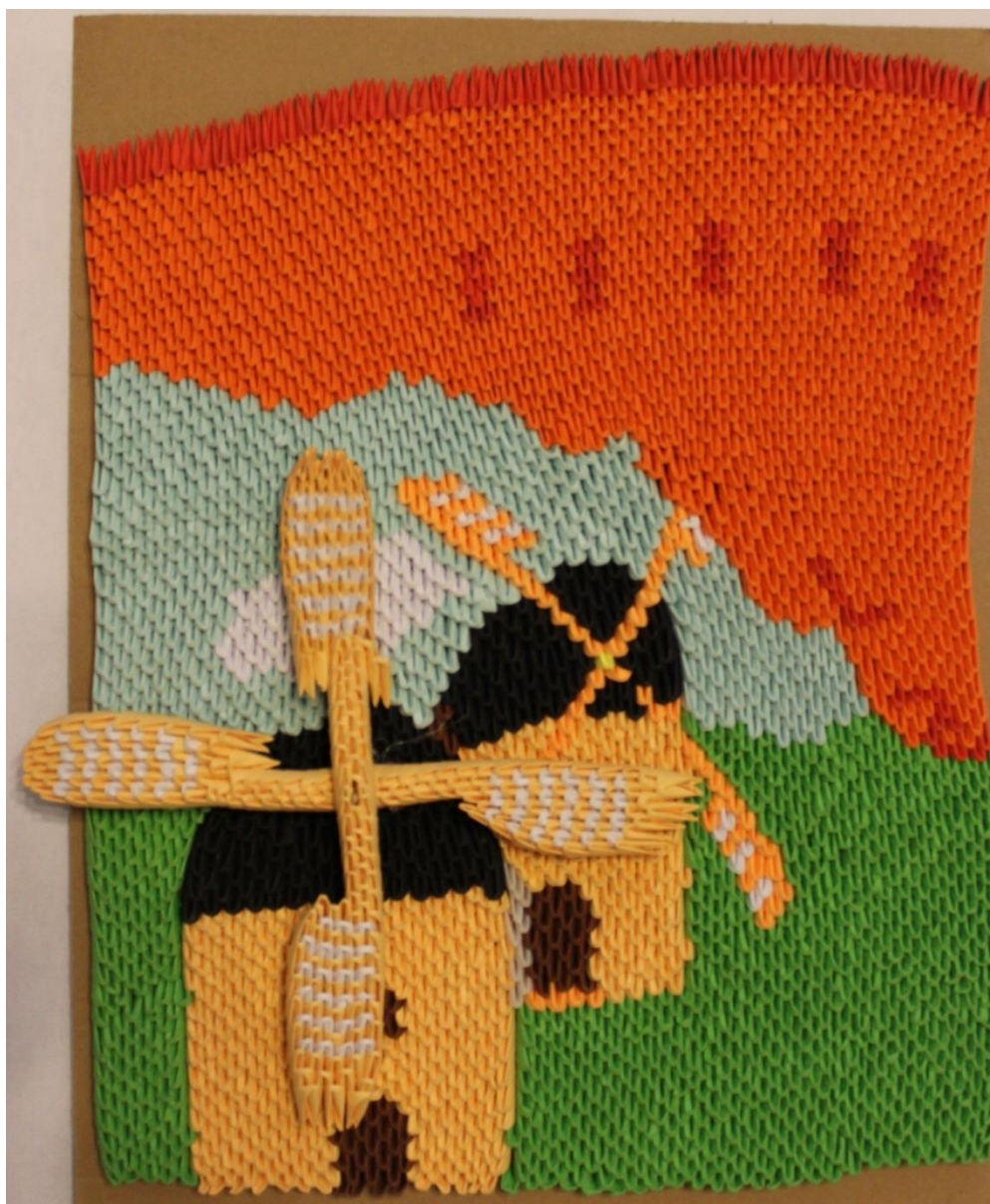
Kategorija: Viši razredi osnovnih škola

Prvo mjesto

Osnovna škola Mate Lovraka, Zagreb

Mentor: Bernardica Mažar

Izradila: Sara Knežević

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

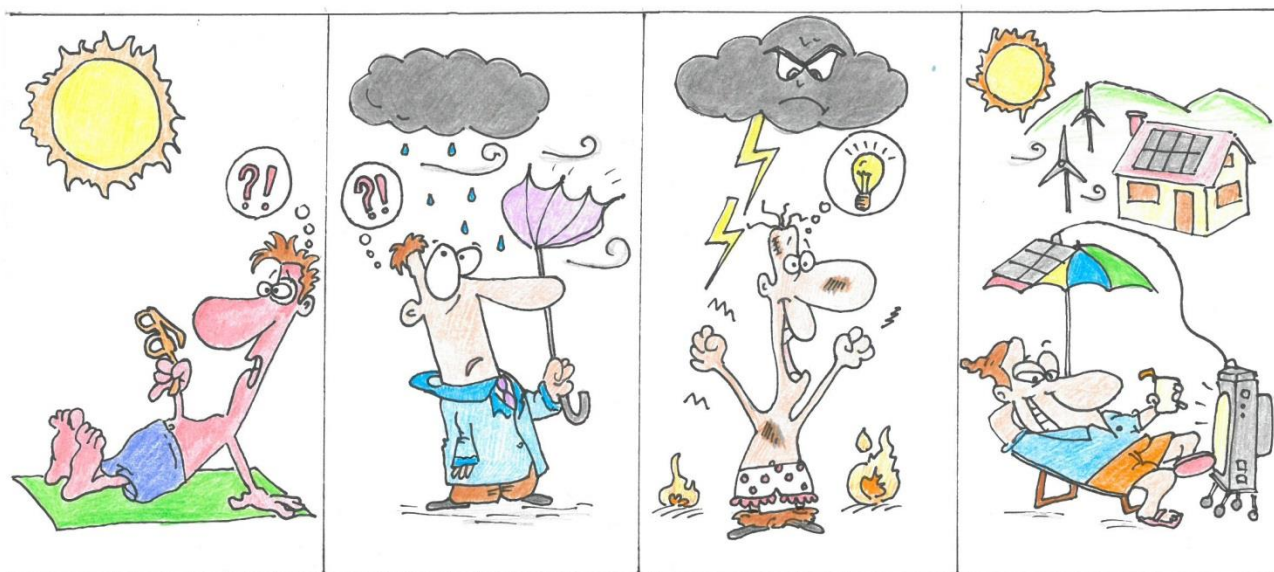
Drugo mjesto

Osnovna škola Antuna Kanižlića, Požega

Mentor: Ana Perić

Izradio: Marko Flajsig

UKROČENI OBNOVLJIVI IZVORI

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Treće mjesto

Osnovna škola Spinut, Split

Mentor: -

Izradila: Andrijana Šarolić

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

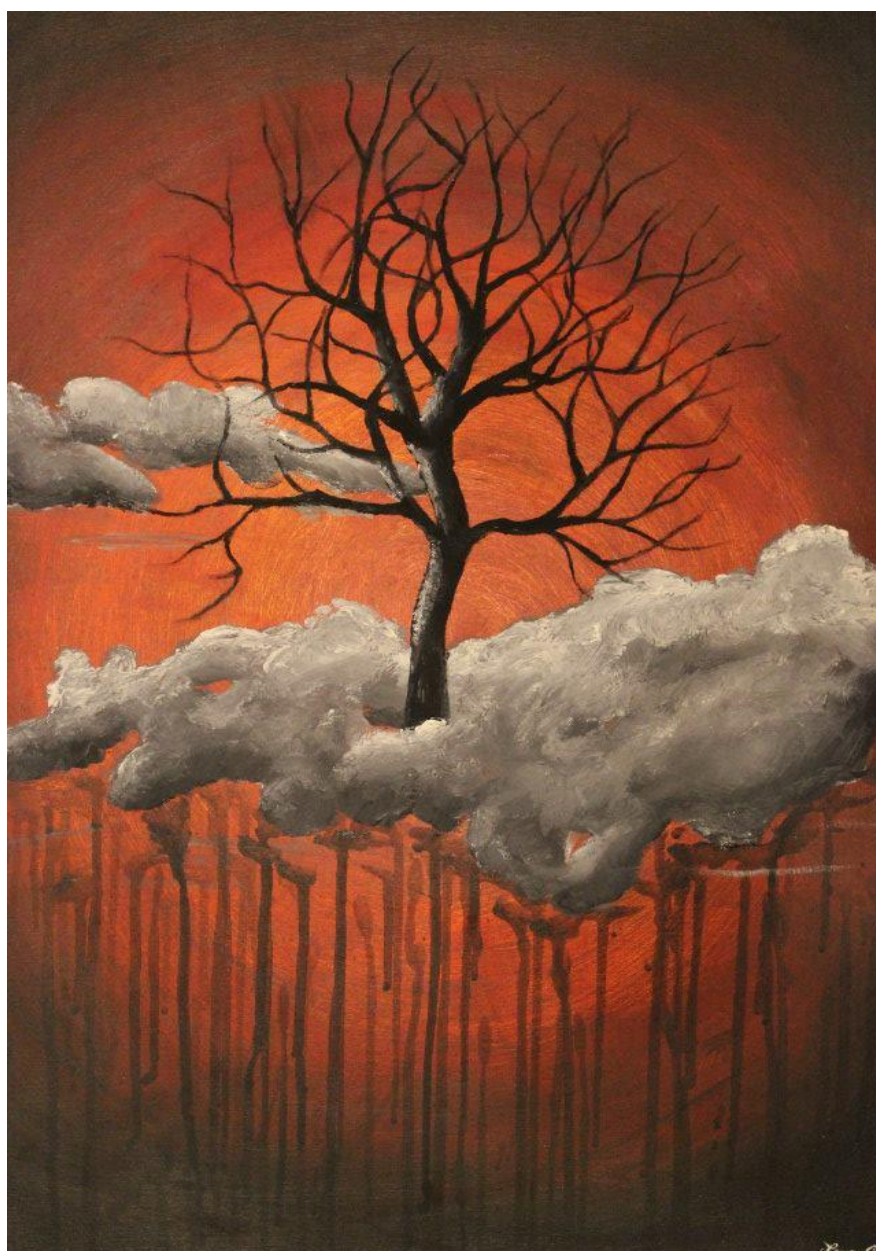
Kategorija: Srednje škole

Prvo mjesto

Prva umjetnička škola Luke Sorkočevića, Dubrovnik

Mentor: Ivana Bratoš

Izradila: Laura Divković

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

Drugo mjesto

Graditeljska škola, Čakovec

Mentor: Krunoslav Bedi

Izradila: Doris Sabolčec

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

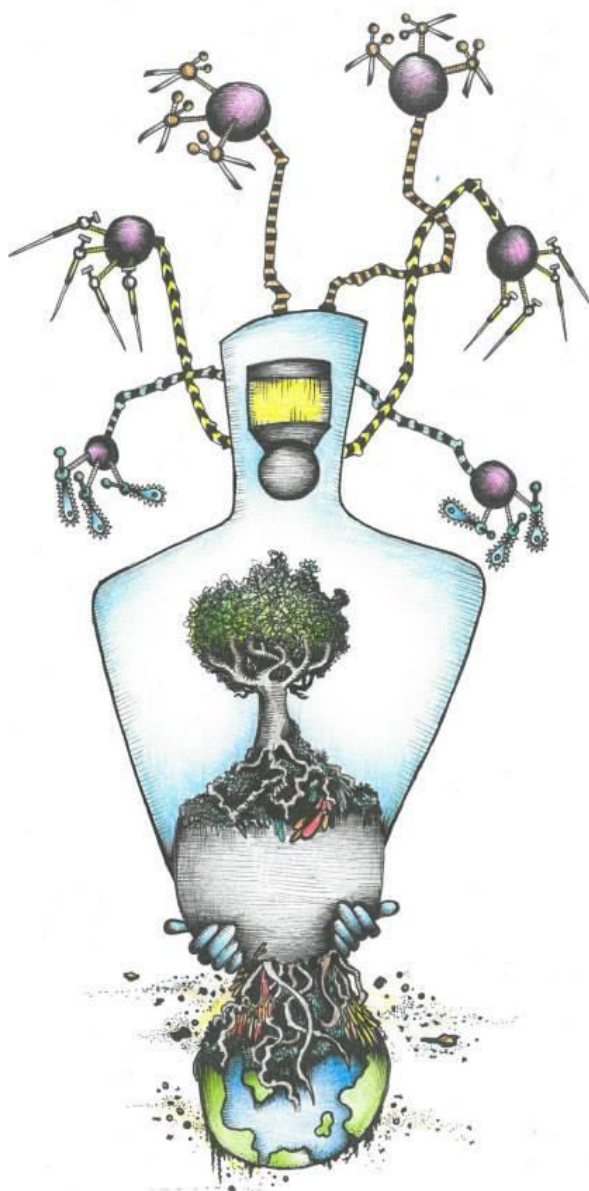
www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

Treće mjesto

Škola likovnih umjetnosti, Split

Mentor: Vanja Škrobica

Izradili: Filip Čulić

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

Preporučeni dokumentarni filmovi za gledati s grupom djece kako bi se potakla diskusija.

Pri početku projekta oformili smo popis dokumentarnih filmova na temu klimatskih promjena, energije i zaštite okoliša kako bi se na jasan i efikasan način pokazali aktualni problemi vezani uz navedene teme. Pitali smo korisnike Facebooka za koji misle da bi bio najbolji za poticanje debate među srednjoškolcima. Izdvajamo šest dokumentarnih filmova koji su bili u finalnom izboru, a Doba gluposti je uvjerljivo osvojio prvo mjesto. Odabrani filmovi prvenstveno će poslužiti kao priprema i upoznavanje srednjoškolcima s temom na koju će debatirati te su korišteni u organizaciji naših debata u srednjim školama.

*Posteri filmova preuzeti s IMDB stranice.

An Inconvenient Truth – Neugodna istina

„An Inconvenient Truth“ dokumentarni je film osmišljen kao kampanja s ciljem da se problem globalnog zatopljenja prepozna kao svjetski problem. Stekao je veliku popularnost najviše zahvaljujući samom autoru Alu Goreu koji je svojedobno bio kandidat za predsjednika SAD-a.

Chasing Ice – U potrazi za ledom

„Chasing Ice“ dokumentira putovanje američkog fotografa Jamesa Baloga koji niz godina po Arktiku specijalnim kamerama dokumentira promjene u strukturi leda. James riskira svoj život i karijeru kako bi pružio dokaze o klimatskim promjenama. Film je dostupan za gledanje na stranici „Films For Action.“

The Age of Stupid – Doba gluposti

Ovaj hibrid drame/dokumentarca prikazuje arhivista iz budućnosti koji pregledavanjem snimaka stvarnih ljudi i situacija pokušava razumjeti zašto čovječanstvo nije reagiralo na vrijeme i zaustavilo klimatske promjene.

The Island President – Otočni predsjednik

„The Island President“ dokumentarni je film o predsjedniku Maldiva (najniža država na našem planetu) kojima prijeti potpuni nestanak pod površinom mora, ako globalno zatopljenje nastavi ovim tempom. Pogledajte njegovu borbu kako bi spasio svoju zemlju od nestanka.

In Transition 2.0 – U tranziciji 2.0 (sl.pr.)

U svijetu punom tuge postoje priče koje bude nadu, ovaj film prikazuje obične ljude koji čine nevjerovatne stvari.

Qapirangajunq – Qapirangajunq: Znanje Inuita i klimatske promjene

Qapirangajunq: Inuit Knowledge and Climate Change. Posljednji film na našoj anketi, prikazuje Inuite, njihov intiman odnos s prirodom te njihov pogled na klimatske promjene. Film je 2001. godine nagrađen u Cannesu.

Online igra koja omogućava djeci da dizajniraju vlastiti energetska učinkovit grad

Dobar način za zainteresirati učenike za temu je igra, pa smo tako našli i jednu online „simulaciju” gradnje grada koja se bavi zelenom energijom. U nastavku prenosimo recenziju u cijelosti:

Oni koji su uključeni u obrazovanje djece i mladih na području čiste energije sutrašnjice, dobili su još jedan alat – novu online igru koja omogućava djeci da dizajniraju vlastiti energetska učinkovit grad. 'Plan It Green' omogućava igračima da stvaraju vlastite virtualne gradove i pokušaju ih preobraziti u energetska najučinkovitije gradove, te istovremeno zarađivati bodove za proizvodnju energije, eko-podobnost i postizanje sreće građana ove digitalne igre. Besplatna igra ima za cilj pomoći mladim ljudima da bolje razumiju energetska sustave koji su nam dostupni i što je sve potrebno za izgradnju uspješne i održive zajednice.

Igra omogućava igračima da izgrade energetska stanice, kuće, parkove, tvrtke, organske farme i još mnogo toga. Napredovanje kroz igru i prelaskom na više razine čuvaju se i razvijaju izvori napajanja i poboljšava energetska učinkovitost u stvorenom gradu. Igrači se također mogu natjecati sa svojim prijateljima u izgradnji najzelenijeg grada ili mogu pokušati zaraditi najvišu ocjenu između svih 'gradonačelnika' stvorenih virtualnih gradova.

Članak sa: <http://zelenipartner.eu/art/nova-online-igra-omoguava-djeci-da-dizajniraju-vlastiti-energetska-uchinkov>

Online poveznica na igru: <http://bit.ly/1sETjFm>

Online materijali

Na internetu se može naći poprilična količina korisnog informativnog i zabavnog materijala koji može zainteresirati učenike za teme klime i energije:

- Jedan od takvih izvora je stranica grada Zagreba EKO.ZAGREB. Na stranici (poveznica ispod) se mogu naći igra, bojanka i slikovnica, za besplatno preuzimanje.
<http://bit.ly/1uSOWKM>
- Nositelj projekta, udruga DOOR, također na svojim stranicama ima jako zanimljivih i korisnih besplatnih publikacija, među kojima su i slikovnica te radni listovi „Obnovljivi izvori energije“.
<http://bit.ly/1BYdPDy>
- Zelena akcija je nevladino, nestranačko, neprofitno i dobrovoljno udruženje građana za zaštitu okoliša, osnovano 1990. g., sa sjedištem u Zagrebu. Jedna od njihovih najtraženijih publikacija je priručnik za izradu solarnih kolektora, te su se potrudili i napravili video verziju koju možete vidjeti na ovoj poveznici:
<http://bit.ly/1qZLqSR>
- Ceremonija otvaranja skupa Ujedinjenih naroda na temu klimatskih promjena i izvedba pjesme Dear Matafele Peinem koju je mlada pjesnikinja Kathy Jetnil-Kijiner napisala svojoj kćerki.
<http://bit.ly/16t6izP>

POVEĆANJE RAZUMIJEVANJA
KLIMATSKO-ENERGETSKE POLITIKE EU
I NJENOG UTJECAJA NA SVAKODNEVNI ŽIVOT

www.facebook.com/CLICK.Hrvatska

POTPORA

Ovaj projekt
financira EU

Vlada Republike Hrvatske
Ured za udruge

Ovaj projekt sufinancira
Ured za udruge
Vlade Republike Hrvatske

PARTNERI

